

Wrażenia z 26. Corocznego Zjazdu Odonatologów Niemieckojęzycznych w Dreźnie (9–11.03.2007)

Impressions from the 26th Annual Congress of the German Speaking Odonatologists in Dresden (March 9–11, 2007)

Paweł BUCZYŃSKI

Zakład Zoologii UMCS, ul. Akademicka 19, 20-033 Lublin; pawbucz@gmail.com

Ubiegłoroczny zjazd Towarzystwa Odonatologów Niemieckojęzycznych (Gesellschaft deutschsprachiger Odonatologen), odbył się w Dreźnie. Świetnie zorganizowany przez ekipę saksońskich odonatologów pod wodzą dr. Thomasa Brockhausa, którą dzielnie wspierały wszystkie pokolenia rodziny Brockhausów, miał miejsce w XVIII-wiecznym budynku „Odwachy Nowomiejskiej” (Neustädter Wache), stojącym blisko brzegu rzeki Łaby, na granicy Starego Miasta i Nowego Miasta. Tak więc słuchając referatów, mogliśmy zerkać przez okna na najpiękniejsze zabytki drezdeńskiej starówki. A wychodząc na chwilę odpoczynku – na stojący naprzeciw, pozłacany pomnik elekcyjnego króla Polski, Augusta II Mocnego.

Temat przewodni zjazdu brzmiał: „Biologia, ekologia, faunistyka i ochrona ważek”. Zachęcił on do udziału znaczą liczbę, bo około 150 osób, z Austrii, Belgii, Bułgarii, Czech, Holandii, Niemiec, Polski, Słowacji i Szwajcarii. Wysłuchały one 29 referatów i miały możliwość zapoznania się z pięcioma posterami.

W obradach można wyróżnić kilka nurtów problemowych. Część referatów dotyczyło analiz lokalnych i regionalnych fauny ważek: Drezna, Saksonii, innych obszarów Niemiec i Europy Środkowej. Skupiano się na aspektach sozologicznych i na zmianach fauny w czasie, wynikających z różnie uwarunkowanych zmian środowiska i czynników klimatycznych.

Kolejny nurt tematyczny to ochrona

ważek (na poziomie regionu/kraju, środowiska, gatunku) i ich wykorzystanie do planowania ochrony obszarowej. Wiele wystąpień, nawet tych o charakterze regionalnym, było bardzo ciekawych ze względu na możliwość podpatrzenia i przedyskutowania różnych podejść metodycznych do tego zagadnienia. W nurcie „ochroniarskim” mieścił się też ciekawy i bardzo ciepło przyjęty referat Rafała Bernarda, jednego z dwóch reprezentantów Polski, poświęcony potencjałowi ekologicznemu i genetycznemu *Nehalennia speciosa* (CHARP.) oraz jego znaczeniu dla ochrony gatunku.

Nader interesujące były też wyniki badań nad ważkami sztucznych zbiorników w Zagłębiu Ruhry (Diana Goertzen) – okazało się, że cechuje je bogata fauna, nawet w obetonowanych basenach przykopalnianych, oraz analiza „pułapek ekologicznych” (Hansruedi Wildermuth) – karoserii samochodów, płatów folii, nagrobków z granitu etc., które polaryzują światło podobnie lub nawet atrakcyjniej dla ważek, niż powierzchnia wody, i prowokują ważki do zachowań rozrodczych. Zwykle jest to tylko terytorializm, ale niekiedy dochodzi do pełnej sekwencji rozrodu, włącznie ze znoszeniem jaj.

Kilka wystąpień poświęcono pracom nad atlasami rozmieszczenia ważek. Referowano stan prac nad atlasami Polski (prezentowany przez autora tej relacji referat Rafała Bernarda, Pawła Buczyńskiego i Grzegorza Tończyka) i Belgii (Geert de Knijf i Anny Anselin), zaś Vincent Kalkman omawiał działania na rzecz atlasu ogólnoeuropejskiego. Ponadto,

pod kierunkiem Thomasa Brockhauusa mozolnie ustalano ramy organizacyjne projektu „Ważki Niemiec”. Jak widać szewc bez butów chodzi, bo mimo nadzwyczajnej mnogości odonatologów w tym kraju, wciąż brak takiego dzieła.

Czwarty nurt obrad to szeroko pojmowana biologia i ekologia ważek, choć wystąpienie tego rodzaju było znacznie mniej niż zwykle: Kamilla Koch przedstawiła wyniki badań nad wpływem strategii rozrodczych na wielkość jaj u Libellulidae, André Günther i Dan Barta omówili wstępne dane o behawiorze rozrodczym tropikalnej *Archineura incarnata* (KARSCH), Ole Müller zaprezentował świetny referat o biologii silnie zagrożonej *Boyeria cretensis* PETERS (kreteńskiego endemitu z rodziny Aeshnidae), Karl Westermann analizował przypadek znoszenia jaj przez *Lestes viridis* (VANDER L.) do łodyg pokrzyw, zaś Wolfgang Zessin prezentował stan wiedzy o biologii ważek Paleozoiku.

Warto jeszcze wspomnieć o referatach poświęconych:

- wpływom zmian klimatu na ważki, na przykładach: rezerwatu biosfery „Pfälzerwald/Vogese” (pogranicze Niemiec i Francji) (Jürgen Ott) i w peruwiańskich Andach (Jochim Müller i Franz-Josef Schiel); szczególnie pierwszy przykład pokazuje, że już teraz następuje silna przebudowa fauny wielu obszarów, która przy okazji rujnuje plany ochrony związane z programem „Natura 2000”;

- ważkom jako necoenowi (nowożytnej faunie inwazyjnej) w Europie – Andreas Martens przekonująco i dowcipnie zarazem udowodnił, że mimo takiemu ocenianiu kilku gatunków przez niektórych autorów (zawsze nie-odonatologów), na naszym kontynencie nie ma mowy o reprezentujących neocen ważkach;

- występowaniu *Ophiogomphus cecilia* (Fourcr.) na Półwyspie Iberyjskim – Florian Weihrauch błyskotliwie wykazał, że mimo

obecności tej ważki w krajowych wykazach gatunków a nawet na Czerwonych listach, wszystkie dane o jej występowaniu opierają się na błędnie oznaczonych larwach *Onychogomphus forcipatus unguicularis* (L.) i na przypadkowo przeetykietowanym imago z Europy Środkowej, pochodzącym z wymiany.

Podczas wieczoru towarzyskiego w sympatycznej piwiarni urządzonej w stylu czeskim, mieliśmy też możliwość wysłuchania i obejrzenia dwóch relacji z ubiegłorocznego sympozjum Societas Internationalis Odonatologica w Hong Kongu.

Tradycyjnie obradom towarzyszyła sprzedaż literatury fachowej. Na kilku stoiskach oferowano wiele dzieł naukowych i popularnonaukowych wydanych w ostatnich latach, poświęconym nie tylko ważkom. Z ciekawszych nowości, można było nabyć monografię ważek Austrii i Belgii oraz dzieło „Forests and Dragonflies”, zawierające prace oparte o najciekawsze referaty z ubiegłorocznego sympozjum Worldwide Dragonfly Association w Pontevedra (Hiszpania).

Jak widać – choć krótkie, sympozjum było intensywne i owocne naukowo. Poddaję Czytelnikom pod rozwagę udział w kolejnej imprezie, która odbędzie się w dniach 7–9. marca przyszłego roku w Poczdamie koło Berlina. Dla polskich odonatologów jest to na pewno najtańszy sposób na „żywy” kontakt z czołową środkowoeuropejskiej odonatologii – zjazdy światowe są zwykle lokalizowane w miejscach odległych i egzotycznych.

Summary

Brief relation on the international odonatological congress that took place in Dresden. The main streams of debates are presented. The most valuable speeches are pointed, especially from the field of dragonfly conservation, biology and zoogeography.

Key Words. Society of German Speaking Odonatologists, congress, relation.